

Acord per una Catalunya social

Introducció

La pandèmia provocada per la COVID-19 ha comportat conseqüències devastadores pel que fa a la salut de les persones a tot al món. Però aquesta pandèmia està agreujant la desigualtat i la pobresa que ja existia. El confinament per evitar l'expansió del virus ha aturat les economies, i les persones més afectades són les que ja es trobaven en situació de vulnerabilitat.

El Govern de la Generalitat de Catalunya, i les organitzacions que signen aquest document, pretenen consensuar unes premisses per a una resposta social a la Catalunya de la post-COVID. En aquest sentit es fa una diagnosi i es planteja un model social per encarar les incerteses dels propers anys, però també per establir uns acords i un marc de seguiment de les mesures que es puguin anar desplegant en el futur.

Part de les reflexions que conté aquest document neixen de les extremitats del Grup de Treball de Protecció Social de la Comissió de Reactivació Econòmica i de la Protecció Social, que es va liderar des del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, del qual han format part la Unió General de Treballadors de Catalunya, la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social, la Confederació del Tercer Sector Social de Catalunya, el Consell Nacional de Dones de Catalunya, la Federació de Municipis de Catalunya i l'Associació Catalana de Municipis. Fruit del treball conjunt i intens a les reunions i de les aportacions de totes les organitzacions, des del treball compartit, vam poder elaborar i presentar el Pla per una sortida social de la crisi sanitària, i el resultat del qual s'ha recollit en part en el Pla presentat pel Govern.

Efectivament, el Pla per a la reactivació econòmica i protecció social s'ha presentat el passat 21 de juliol. Aquest recull fins a 20 grans projectes per donar una resposta efectiva i transversal a la crisi derivada de la COVID-19 a Catalunya, i fixa l'estratègia de reconstrucció del país per als propers anys. Engloba tant mesures vinculades a la gestió directa de la crisi com grans actuacions de caràcter estratègic que es desplegaran en un horitzó a mitjà i llarg termini.

Les entitats que subscriuim el present document valorem l'oportunitat d'adoptar un Acord per una Catalunya social que, més enllà del que ha quedat recollit en el Pla per a la reactivació econòmica i protecció social, ajudi a establir les línies i el model de recuperació social, a consensuar algunes de les premisses sobre les quals convé que s'estructuri l'orientació de les polítiques públiques de la Generalitat de Catalunya en matèria social, i també que articuli un espai de seguiment de les accions que s'emprenguin. Tenim la voluntat expressa que les mesures, accions, acords, pactes i altres instruments normatius, polítics, pressupostaris tinguin com a prioritat l'atenció a les persones, especialment les més vulnerables.

Aquest Acord per una Catalunya social s'estructura en una part de context i diagnosi, seguida de principis generals i de propostes en els àmbits de Treball de qualitat i protecció social i laboral; Infància, adolescència i joventut; Garantia dels drets i de la igualtat; Suports, acompanyament, autonomia personal i dimensió comunitària, i Enfortiment del sector social.

Finalment, es considera necessària la creació d'una comissió de seguiment per tal de fer el seguiment de les mesures, però també per enriquir permanentment la lectura de la realitat social del país, així com per col·laborar en la reorientació del seu contingut en funció de com evolucioni la situació del país.

Context i diagnosi

L'augment de la pobresa i la desigualtat és una de les realitats més crues que la crisi econòmica del 2008 ens va deixar. En pocs anys vam passar d'un creixement desmesurat a un enfonsament de l'economia i a la destrucció de molts llocs de treball, i això va comportar un estroncament dels projectes de vida de moltes persones.

Tot i que la recuperació econòmica iniciada a mitjans del 2013 es consolidava, els efectes socials negatius d'aquella crisi avui dia encara persisteixen. Perquè hem de ser conscients que el creixement econòmic *per se* no ha de repercutir necessàriament de manera positiva en les condicions de vida de les persones. Perquè ho faci, cal que vagi acompanyat d'inversions importants en sectors socials públics.

Malgrat que aquella crisi econòmica iniciada el 2008 va finalitzar el 2014, l'economia domèstica de la ciutadania de Catalunya no ha recuperat els valors anteriors a l'inici de la crisi i, encara més, s'ha consolidat el descens del poder adquisitiu de la majoria de les llars catalanes. Tot i l'increment positiu del PIB que s'anava produint en la major part dels estats membres de la UE durant aquests darrers anys, cal tenir present que s'han consolidat les desigualtats.

A Catalunya, el context en el moment de l'esclat de la pandèmia dibuixa una situació de creixement econòmic estable. La renda mitjana per persona havia augmentat en més de 1.000 € anuals del 2014 (12.205) al 2019 (13.527). Però, contràriament al que va passar l'any anterior, els indicadors de desigualtat denoten un lleuger augment. L'índex S80/S20 mostra com el 20% de les llars amb més ingressos acumulen 5,4 vegades el que ingressen el 20% de les llars més desfavorides, mentre que l'any anterior era del 5,2. Així mateix, l'índex de Gini també té una variació negativa i passa d'un 30,3 el 2018 a un 31,2 el 2019.

La taxa AROPE disminueix en 1,1 punts i passa del 24,7% el 2018 al 23,6% l'any 2019. Dels tres components sobre els quals es construeix la taxa AROPE, n'hi ha dos que milloren: la taxa de risc de pobresa (del 21,3% al 19,5%) i el percentatge de població en situació de privació material severa (que baixa i passa del 6,5% al 5,7%). En canvi, el percentatge de llars amb baixa intensitat de treball (que l'any 2018 se situava en el 5,8%) el 2019 puja fins al 8,3%.

Segons dades de la taxa AROPE per sexe i grups d'edat, els registres més elevats de pobresa i/o exclusió es concentren en dones, infants i adolescents, persones amb baix nivell formatiu, desvinculació laboral, nacionalitat estrangera i llars monoparentals. Les principals causes de la pobresa femenina es produeixen a causa de la menor participació de les dones en el mercat laboral, la precarització dels sectors que ocupen, i el no reconeixement econòmic ni social de les feines que assumeixen de manera majoritària (essencialment, tasques de cura i manteniment de la llar). Aquests dos factors combinats suposen un augment de la vulnerabilitat de les dones en totes les etapes de la vida, tant si són laboralment actives com si cobren prestacions.

La taxa de risc de pobresa és desigual segons si la llar té fills dependents o no (menors de 18 anys i persones d'entre 18 i 24 anys que viuen almenys amb un dels pares i que són econòmicament inactives). Les llars amb fills dependents tenen un risc més alt de pobresa (26,3%) que les llars sense fills dependents (13,2%). D'entre les llars amb fills dependents, gairebé la meitat (46,9%) de les llars amb un adult i un o més fills dependents tenen risc de pobresa.

Segons l'Idescat (2019), el 78,9% de les llars monoparentals tenen una dona al capdavant de la família, mentre que en només un 21,1% l'adult a càrrec és un home, la qual cosa fa que el risc de pobresa sigui especialment greu en situacions de mares soles amb fills a càrrec.

Tot i que la taxa de risc de pobresa és inferior en el col·lectiu de gent gran en comparació a la resta de grups d'edat, cal destacar que hi ha un percentatge important de persones més grans de 65 anys que pateix pobresa; quasi un 10% de la població de més de 65 anys cobra pensions per sota dels 400 € mensuals (PNC i SOVI) i més de la meitat de les dones grans no reben cap pensió de jubilació.

En relació amb les persones amb discapacitat, es calcula que la taxa de pobresa i exclusió social s'eleva 5 punts respecte de la població general. Les xifres per Catalunya per al 2018, segons l'ECA de l'INE, és que les persones amb discapacitat tenen una AROPE del 23,8%, mentre que per la població general és del 18,8%.

Si ens fixem en la taxa de risc de pobresa abans i després de les transferències públiques, veiem com, gràcies a les prestacions per jubilació, la taxa de pobresa en el cas dels homes de més de 65 anys baixa del 82,5% al 10,5%. En el cas de les dones, aquest percentatge també baixa de manera rellevant però no tant com en el cas dels homes, ja que passa del 82,8% al 19,3%.

La dificultat de garantir el dret d'accés a un habitatge digne és una de les problemàtiques socials que ha despuntat amb força els darrers anys. Els preus elevats de l'habitatge provoquen un problema greu d'exclusió residencial. Moltes famílies, per no poder fer front al lloguer o a la hipoteca, es veuen abocades a processos de desnonaments i, per tant, es disparen les necessitats d'habitatge d'emergència. Aquesta problemàtica també té una forta incidència entre la població més jove i la taxa d'emancipació juvenil a Catalunya ha patit una davallada. L'any 2019, menys del 23,2% dels joves catalans vivia de forma emancipada. Aquesta dada contrasta amb la taxa de l'any 2007, quan es van obtenir les millors xifres dels últims vint anys amb un 32,6% de la joventut catalana emancipada. En la mateixa línia, la taxa d'emancipació juvenil a l'Estat espanyol és del 18,5% (1r semestre del 2019) i l'edat mitjana en què s'emancipen els joves és de 29,5 anys. Aquesta última xifra en el conjunt de països de la UE és de 26,2 anys el 2019.

Ara, la crisi de la COVID-19 agreuja la desigualtat i la pobresa ja existent, i produeix greus impactes en diferents sectors. Un àmbit especialment afectat és el del mercat de treball. Els factors de celeritat i gravetat condicionen molt l'impacte en la pèrdua d'ingressos de les persones treballadores. La pandèmia també produeix un impacte molt important en l'economia informal, que es calcula que se situa prop del 20% del total, i a la qual li costa teixir xarxes de protecció.

Les dades de l'Enquesta de població activa del segon trimestre confirmen el gran impacte que la crisi de la COVID-19 està tenint sobre la nostra economia, en general, i sobre el mercat de treball, en particular, atès que són dades que mostren amb gravetat l'impacte en termes d'ocupació i d'inactivitat econòmica, que es demostra amb la pèrdua de llocs de treball, l'augment de l'atur i, sobretot, en la pèrdua d'ocupació i, especialment, se singularitza en l'increment de la inactivitat.

Segons l'EPA del segon trimestre de 2020, la població ocupada a Catalunya ha baixat 223.700 persones, fet que deixa en 3.227.500 el nombre de persones ocupades. En relació amb el segon trimestre de l'any passat, la població ocupada a Catalunya s'ha reduït en 203.600 persones. La taxa d'ocupació s'ha situat en el 65% (68,6 % d'homes i 61,4%, de dones).

Així mateix, Catalunya ha registrat un augment de l'atur en 61.300 persones (2n trimestre EPA). Per sexes, l'atur ha pujat 46.000 homes i ha pujat 15.300 dones.

Aquest increment deixa un total de 472.900 persones en situació d'atur i la taxa d'atur a Catalunya és del 12,78% (homes, 12,66%; dones, 12,91%).

Respecte del mateix període de l'any passat, Catalunya ha registrat un increment de l'atur de 41.700 persones, amb una pujada de 25.300 homes i de 16.300 dones.

Les dades de l'atur registrat del mes de juny indiquen que a Catalunya hi ha 485.019 persones aturades, 1.870 més respecte del maig, i 127.747 persones més que el juny de l'any passat (+35,8%). De febrer a juny d'enguany, l'atur registrat ha augmentat en 89.805 persones, mentre que en el mateix període del 2019, es va reduir en 39.370 persones.

Segons dades d'afiliació de 30 de juny, la pèrdua de llocs de treball neta durant la crisi sanitària és de 134.009 llocs. A això cal afegir que s'han tramitat més de 98.000 ERTO, que han comportat que almenys 725.000 persones treballadores fossin susceptibles de ser afectades per expedients temporals d'ocupació.

L'altra característica de l'impacte de la COVID-19 en el mercat de treball, al costat de la celeritat i gravetat, era i és, l'esperada temporalitat; una durada de l'impacte només vinculat a les necessitats de limitar determinades activitats econòmiques en benefici d'evitar la propagació dels contagis. Ara bé, es constata que aquesta temporalitat pot no fer-se realitat en determinats llocs de treball, especialment els més precaris i en alguns sectors, fruit de l'allargament de les mesures en algun cas, també fruit de la pèrdua d'oportunitat en activitats de temporada, i també, en les incerteses que condicionen la presa de decisió de les empreses. Certament, es constata una postura conservadora per part del nostre teixit productiu a l'hora d'impulsar l'activitat, la contractació, la desafectació de persones treballadores als expedients.

Amb les darreres dades de contractació laboral del mes de juny podem constatar que s'han formalitzat 164.438 contractes de treball (13,8% indefinits i 86,2% temporals), fet que suposa un augment del 54,6% (58.106 contractes més) respecte del mes de maig, però, en relació amb el mes de juny de l'any passat, es produeix una caiguda de la contractació del 46,1% (140.894 contractes menys). Si analitzem el que ha passat durant el primer semestre, trobem que, tot i haver-se signat 1.038.238 contractes, aquests suposen un descens interanual del 37,2% en termes globals, percentatge que ha estat més acusat en la contractació temporal (-38,2%) que en la indefinida (-31%). Es tracta de la reducció més intensa de la contractació des que se'n tenen dades (1999).

Caldrà estar atents a l'evolució constantment en els propers mesos per tal de reprioritzar accions, amb el benentès que el treball, quan és de qualitat, és la millor política social i el principal instrument per a l'empoderament de la ciutadania i la inclusió social.

A causa de la dràstica reducció dels ingressos en poc temps, moltes persones s'han vist obligades a recórrer al Sistema Català de Serveis Socials. De fet, un estudi de la Direcció General de Serveis Socials amb dades extretes de 85 ABBS mostra que:

- Les unitats familiars amb ajuts d'urgència social (AUS) han incrementat en un 145%, passant de 7.350 unitats familiars amb AUS el mes de gener a 18.006 famílies el mes de maig.
- Les unitats familiars amb ajut de banc d'aliments han incrementat en un 50%, passant de 35.856 unitats familiars amb ajut de banc d'aliments el mes de gener a 53.775 famílies el mes de maig.

- Les unitats familiars ateses mitjançant SAD social presenta un increment fins al mes de març, amb un descens lleuger en el mes d'abril, que es recupera el mes de maig.
- Les unitats familiars ateses amb SAD dependència han incrementat en un 19%, passant de 14.669 unitats familiars el mes de gener a 17.404 unitats familiars el mes de maig.

Segons dades de l'Enquesta sobre l'impacte de la COVID-19 (CEO, abril), com a conseqüència de l'esclat de la pandèmia, un 7,4% de la població ha hagut de recórrer a l'ajuda econòmica de familiars; el 40,9% de la població ha vist reduir els ingressos de la seva llar, i el 27% de la població creu que amb els ingressos de la seva llar a partir de l'esclat de la pandèmia tindrà dificultats o moltes dificultats per arribar a final de mes (abans de l'esclat, el percentatge se situava en un 8,2%).

Durant els mesos de gener a maig hi ha hagut un increment del 95% de sol·licituds de la renda garantida de ciutadania (10.667 noves sol·licituds entre març i maig); un 26% d'increment d'usuaris dels programes dels Bancs d'Aliments i de Creu Roja (367.849 usuaris el maig de 2020, 75.217 més que abans de l'esclat de la pandèmia), i un 67% de famílies sense llar ni feina ateses per Càritas.

Per la seva banda, les entitats socials que han actuat durant l'emergència per cobrir necessitats bàsiques, alimentació i habitatge, manifesten que han arribat a atendre més de 820.000 des de l'inici de la crisi fins ara.

En aquest sentit, és necessari reconèixer i prestigiar també el paper de l'acció social. La situació d'emergència actual no pot substituir ni eclipsar la garantia dels drets socials. Cal donar el prestigi tan merescut dels serveis socials, reconèixer el paper de les entitats del tercer sector social com a agents de servei públic i dotar-los de la legitimitat i els recursos necessaris per garantir el seu correcte i ple funcionament.

L'augment de la desigualtat afecta negativament les societats i les economies respectives, ja que, per exemple, un nivell elevat de desigualtat és un obstacle per accedir a una educació de qualitat dels sectors menys afavorits de la societat, fet que va en detriment de la igualtat d'oportunitats i que acaba repercutint en la perpetuació de la pobresa i l'exclusió social.

De fet, infants, adolescents i joves és un dels col·lectius que més han patit les conseqüències de la crisi de la COVID-19. En relació amb el context sociodemogràfic d'aquest col·lectiu, cal dir que a Catalunya hi ha 1.404.978 infants i adolescents d'entre 0 i 17 anys. El 51,5% són nois i el 48,5% són noies, el 14,7% són de nacionalitat estrangera. El pes de la població infantil sobre la resta de població a Catalunya representa el 18,3%.

La taxa de risc de pobresa infantil a Catalunya se situa, l'any 2018, en el 24,6%. És el grup de població amb una taxa més elevada, seguit del grup conformat pels i les joves (font: Idescat). El 35,2% dels infants d'entre 0-14 anys té algun tipus de privació material (404.831 infants), mentre que el 4,6% té una privació material greu (52.730 infants). El 29,6% dels infants d'entre 0 i 14 anys viuen en famílies que no poden fer front a una despesa imprevista de 750 € amb els seus propis recursos, i el 14,3% dels infants d'entre 0 i 14 anys viuen en famílies que arriben a final de mes amb dificultats o moltes dificultats (167.322 infants), amb la qual cosa se situen per sobre del 20% els infants de classes socials més desafavorides. El 24,7% hi arriben amb certa dificultat (288.272 infants) (ESCA -2018-2019).

La taxa d'atur entre la població jove de 16 a 24 anys se situa en el primer trimestre de 2020 en el 28,3% (9,3% entre la població de 25 a 54 anys). La taxa d'ocupació se situa en el 29,8% (80,7% entre la població de 25 a 54 anys) (font: Idescat, a partir de dades de l'Enquesta de

població activa de l'INE). La taxa de temporalitat entre la població jove l'any 2018 se situava en el 49,4%.

La taxa d'emancipació domiciliar entre la població de 16 a 29 anys se situa en el 23,2% l'any 2019, la més baixa dels darrers anys. Aquesta taxa és molt més baixa que fa una dècada, ja que l'any 2008 se situava en el 31,6% i el 2009 en el 29,8%.

Pel que fa als infants en situació de risc i protecció, la situació abans de la COVID-19 ens mostra que a Catalunya hi ha 15.779 infants en situació de risc (lleu o moderat) en seguiment pels serveis socials i hi ha 6.671 expedients de risc greu. Això significa que a Catalunya 22.450 infants i adolescents es troben en una situació de risc de desprotecció.

Al voltant d'un 10% de la petita infància, i les seves famílies, rep atenció presencial en els centres de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP), fet que s'ha vist interromput a causa del tancament de centres que ha ocasionat la COVID-19. Ateses les característiques irrepetibles i crítiques de la franja d'edat de 0 a 6 anys, durant el període de confinament els CDIAP han fet tot el possible per continuar prestant una atenció interdisciplinària, per diversos mitjans telemàtics. Una enquesta realitzada per aquest sector, sobre l'atenció rebuda en aquest temps, reflecteix un alt grau de satisfacció per part de les famílies (88%), que l'han considerada d'utilitat i manifesten haver-se sentit acompanyades durant aquest temps (90%). Segons informació aportada per les famílies, durant el confinament, s'ha observat alguna regressió en el desenvolupament dels infants: el 43% en les àrees de comportament o emocional, el 24% en el son, el 14% en l'alimentació i el 12% en la relació amb els altres, per assenyalar les més importants.

Cal posar de manifest que 8.596 infants i adolescents tenen mesura protectora fora del nucli familiar per haver viscut una situació de desemparament. El 41,3% són de nacionalitat estrangera i, d'aquests, el 26,6% són joves migrats sols. El 56% d'aquests 8.596 infants i adolescents estan acollits en centre residencial i un 43% estan acollits en família extensa o aliena.

Entre l'any 2017 i el maig del 2020 han arribat a Catalunya 7.700 joves migrats sols menors d'edat que han estat acollits per la DGAIA. Actualment a la DGAIA s'atenen prop de 6.000 joves migrats sols, la meitat dels quals ja han assolit la majoria d'edat. Entre el juliol i el desembre de 2020 uns 800 joves migrats sols assoliran la majoria d'edat.

És important posar de manifest totes aquestes dades, atès que la pandèmia de la COVID-19 evidencia i amplifica les desigualtats en el col·lectiu infantil i jove. En relació amb la classe social, els col·lectius més exposats al contagi són les famílies amb menys opcions de teletreballar, les que utilitzen el transport públic o les que pateixen amb més facilitat patologies prèvies de salut.

Pel que fa al territori, els barris i els municipis menys afavorits, són els que han rebut més impacte de la pandèmia, sobretot en l'àmbit educatiu, laboral i sanitari. L'origen geogràfic o cultural també ha fet que l'impacte fos diferent i, en relació amb el gènere, les dones són el col·lectiu amb la taxa de contagi més alta.

En relació amb el context demogràfic d'estrangeria, les dades oficials de població a data 1 de gener de 2019 ens mostren que a Catalunya hi ha 1.159.427 persones amb nacionalitat estrangera, les quals representen l'15,1% del total de la població. Aquesta població estrangera és molt heterogènia, tant per orígens (25% de la Unió Europea, 25% d'Amèrica llatina, 20% d'Àfrica del Nord, 15% d'Àsia i un 6% de l'Àfrica subsahariana), provinents de 174 estats diferents, com pel seu assentament territorial a Catalunya.

La població estrangera que arriba a Catalunya ho fa, majoritàriament, com a destinació final, ja que més del 70% dels estrangers porten a Catalunya més de 5 anys. Tot i així, la normativa d'estrangeria espanyola no els ho posa fàcil i una part significativa d'aquesta població estrangera es troba en situació d'irregularitat administrativa. No hi ha dades fiables d'irregularitat a Catalunya, però si utilitzem com a estimació la diferència entre la població estrangera empadronada i la que hi té residència legal, podem dir que a Catalunya hi ha al voltant de 130.000 persones en situació irregular, xifra que haurà crescut encara més aquest any 2020, atès que se situarà entre el 12 i el 13% dels estrangers.

La situació socioeconòmica de la població estrangera reflecteix clarament una situació de desigualtat respecte a la població amb nacionalitat espanyola. La primera desigualtat s'associa a la situació administrativa irregular i, també, a la diferència de drets polítics de les persones estrangeres sense nacionalitat espanyola. Però, més enllà d'aquestes desigualtats bàsiques, de drets, també pateixen desigualtats socials, en l'àmbit laboral i educatiu i, en molts casos, són víctimes de diferents formes de discriminació associada a l'origen, el fenotipus, la cultura, la procedència o la religió.

En l'àmbit laboral, les taxes d'atur de les persones estrangeres són molt més altes que les de les persones amb nacionalitat espanyola. La sèrie històrica dels darrers 15 anys ens indica que, ja sigui amb temps de bonança o en plena crisi, els estrangers tenen una taxa d'atur que, com a mínim, duplica la taxa de les persones amb nacionalitat espanyola. La dada de 2019 era d'un 18,5% i, amb la crisi post-COVID-19, s'haurà disparat amb tota seguretat. Encara que no disposem de dades actualitzades, presumim que l'increment de l'atur haurà afectat de manera especial a sectors intensius amb mà d'obra i de baixa qualificació, habitualment ocupats per persones estrangeres o d'origen estranger.

Finalment, aquesta situació, ja de per si prou greu, encara és més preocupant en el context actual, en el qual l'aturada econòmica provocada per la COVID-19 afecta totalment també les ocupacions informals, fora de contracte, les quals, en altres moments de crisi, eren un refugi per a les persones sense feina i que, en la situació actual, han desaparegut també com a alternativa d'obtenció d'ingressos.

En l'àmbit educatiu, els problemes vinculats a la desigualtat d'èxit educatiu i de continuïtat educativa de l'alumnat de nacionalitat estrangera, o de famílies d'origen migrant, ja eren preocupants abans de l'epidèmia. Dues dades il·lustren aquest fet: el 14% de l'alumnat català té nacionalitat estrangera, però només el 8% de l'alumnat de batxillerat la té. Pel que fa a la taxa de no graduació d'ESO, l'alumnat de nacionalitat estrangera duplica la taxa de l'alumnat amb nacionalitat espanyola i, quant a algunes procedències (africans i asiàtics), la triplica o gairebé la quadruplica. Aquestes desigualtats han augmentat a causa del confinament i del tancament de les escoles durant el 2n trimestre del 2020. Durant aquest període, el sistema educatiu ha mantingut uns mínims d'atenció educativa mitjançant plataformes a distància, moltes de les quals no eren accessibles per aquestes famílies, a causa de la bretxa digital existent. Igualment, el suport educatiu que han pogut prestar molts pares i mares als seus fills a casa seva, no ha estat el mateix que han pogut rebre els alumnes estrangers o d'origen migrant. Com a resultat d'aquesta suma de factors, el *gap* de resultats educatius entre l'alumnat d'origen autòcton i el d'origen migrant s'haurà incrementat encara més durant el període de confinament.

Finalment, en l'àmbit de la convivència i de les percepcions socials en relació amb la immigració i la diversitat per origen, partíem d'una situació raonablement bona. Però amb la pressió que representa la crisi econòmica i social, està començant a empitjorar. A finals del 2019, el baròmetre del CEO apuntava que menys del 10% dels entrevistats consideraven la immigració com un dels principals problemes de Catalunya, una xifra que s'ha mantingut estable des del 2012 i que abans havia assolit valors més alts, entre el 15 i el 30%. En les darreres setmanes constatem, amb preocupació creixent, que l'aparició de brots racistes en

diferents poblacions de Catalunya pot esdevenir un problema que pot acabar posant en qüestió la convivència.

Un altre fet preocupant és l'increment de les situacions de violència masclista, com podem veure mitjançant diferents indicadors:

- Durant les primeres setmanes de l'estat d'alarma, les atencions telefòniques han incrementat el 88% respecte als mesos anteriors.
- Els serveis d'intervenció especialitzada han atès prop de 10.000 dones, a raó d'unes 800 per setmana, que representa el 100% més d'atencions respecte al ritme habitual anterior a l'epidèmia.
- Pel que fa a l'atenció a infants i adolescents, les professionals han fet prop de 2.000 atencions, és a dir, amb una mitjana a l'entorn de 160 per setmana. Les atencions telefòniques han arribat a triplicar la mitjana d'atencions presencials que es feien en un mes abans del confinament.
- Els serveis d'acolliment de la xarxa de violència masclista atén 160 dones i 191 fills i filles.
- Els STPT han fet el seguiment dels 492 casos actius. Dels 167 casos que ho permetien, 159 s'han autoorganitzat per mantenir el contacte entre els progenitors i les seves filles i fills de manera telemàtica.

Entre l'inici del confinament i la primera quinzena de juny, les ràtios setmanals d'activitat dels serveis han estat clarament creixents:

- S'ha passat de 36 a 88 nous casos per setmana.
- S'ha passat de 56 a 126 emergències ateses per setmana.
- S'ha passat de 10 a 21 derivacions a recursos habitacionals per setmana.

Aquestes dades de context, afegides a la situació social derivada de l'expansió de la COVID-19, comporten diferents problemàtiques a les quals cal fer front. La primera correspon a l'àmbit de la salut dels col·lectius més vulnerables, gent gran i persones amb discapacitat, amb problemes de salut mental o infància, entre d'altres. S'ha de garantir la capacitat de cobertura del sistema sanitari i les mesures de protecció per a la població en general i per als focus de risc en particular —centres de salut o recursos residencials, entre d'altres.

Una altra serà de tipus socioeconòmic. S'espera que les conseqüències socials de la pandèmia recaiguin en la població que ja acumula més factors de vulnerabilitat, com ara les persones treballadores de sectors més precaris, i s'ha de tenir especialment en compte les persones que viuen en determinats tipus de llar, com les llars monomarentals.

El coronavirus ens mostra, davant una situació d'emergència sanitària, les debilitats i mancances del model d'atenció. De fet, l'impacte i les conseqüències d'aquesta crisi fa evident que el Sistema Català de Serveis Socials (SCSS) és encara el sistema més feble de l'estat del benestar, que requereix reformes estructurals i més recursos per poder donar resposta a l'impacte social i a les necessitats generades per l'impacte de la COVID-19 i les mesures de confinament.

Qualsevol persona pot ser susceptible de ser atesa pel SCSS durant les diferents etapes del seu cicle vital, ja sigui per solitud, dificultat d'organitzar la vida diària, dependència funcional de persones amb discapacitat, situacions de desprotecció infantil, d'aïllament de persones grans, de manca de xarxa comunitària en persones nouvingudes, problemàtiques en salut mental o altres situacions de vulnerabilitat o risc social que afectin la capacitat d'interacció o d'inclusió en la comunitat.

Per aquest motiu, i per fer front a les conseqüències de la crisi de la COVID-19, les entitats que subscriuen aquest document considerem imprescindible prioritzar la persona i situar-la en el centre de les polítiques. Cal que entre tots fem tot el possible per revertir la situació de les famílies més desfavorides i per garantir la igualtat d'oportunitats per a tothom.

En aquest sentit, proposem diverses mesures, com ara prestacions econòmiques urgents directes destinades a les persones que han vist reduir els seus ingressos, accions perquè les empreses puguin reactivar la seva activitat econòmica i empresarial o mesures adreçades a les persones que ja estan en major risc de vulnerabilitat a casa nostra. Cal un ampli consens per establir quines han de ser les prioritats futures en la lluita contra la pobresa i les desigualtats.

Per fer front a les necessitats actuals i futures de les persones, també considerem indispensable tant el treball coordinat entre les diferents unitats del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies com el treball interdepartamental dels diferents departaments del Govern, mitjançant sistemes de coordinació i de seguiment de les polítiques que es duren a terme, així com el treball en xarxa i conjunt amb entitats, ens locals i sindicats.

Per fer front a les conseqüències econòmiques i socials de la crisi sanitària, el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies va posar en marxa diferents plans de xoc, activant de manera urgent bona part del seu pressupost en la repriorització de les actuacions per donar suport a les persones i les empreses que més estaven patint els efectes de la pandèmia.

A més, cal posar en valor el paper important que ha tingut el tercer sector social durant aquesta crisi. El tercer sector social està format per més de 3.000 organitzacions sense afany de lucre (associacions, cooperatives d'iniciativa social i fundacions) que desenvolupen i gestionen serveis d'atenció a les persones arreu del país, amb 97.000 professionals contractats, de les quals un 75% són dones. Es tracta d'un sector majoritàriament format per PIMES (el 89%) i, com a tal, està patint l'impacte de la crisi en primera persona, i en totes les seves dimensions (sanitària, social i econòmica).

De fet, el sector pateix una considerable davallada d'ingressos amb motiu de l'aplicació de les mesures preventives per fer front a la pandèmia, alhora que també ha hagut d'assumir els sobrecostos produïts per la compra de material de protecció, l'adequació al teletreball, l'adequació de les instal·lacions, la substitució de baixes laborals, la contractació de nou personal per reforçar els equips de treball, etc.

Un cop passat el moment més delicat de la crisi sanitària, cal que posem les bases i planifiquem com reactivem l'economia i garantim la protecció social de les persones que encara pateixen les conseqüències de la pandèmia. És l'hora d'invertir els recursos necessaris per prioritzar les persones i situar-les en el centre de les polítiques públiques, fent tot el possible per revertir la situació d'aquelles famílies més desfavorides i per garantir la igualtat d'oportunitats per a tothom. Per fer-ho, caldrà promoure un ampli consens per establir quines han de ser les prioritats futures en la lluita contra la pobresa i les desigualtats i en la reactivació econòmica empresarial.

Per donar resposta a això, els signants d'aquest Acord per una Catalunya social acorden:

Principis generals

1. Posar totes les eines per al compliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030.
2. Planificar la transformació del Sistema Català de Serveis Socials d'acord amb les palanques que preveu el Projecte de Pla estratègic de serveis socials 2020-2025 a partir de l'atenció centrada en l'autonomia de les persones i la consideració de les professionals com a motors del sistema; la vertebració i la reorganització per assolir una millora de la qualitat i d'integració entre serveis; potenciar l'acció comunitària i la prevenció per assolir un sistema més proactiu; potenciar la governança i el coneixement per prendre decisions basades en l'evidència, i desenvolupar una intervenció holística a partir de la intersectorialitat.
3. Fer polítiques integrals, empoderadores i centrades en la persona. Més enllà del que ara es decideixi en clau d'emergència, cal planificar respostes integrals el màxim de dignificants perquè les persones siguin autònomes en la gestió de les seves pròpies necessitats.
4. Establir criteris d'equitat de gènere i demogràfics que garanteixin la igualtat d'oportunitats per a totes les persones i guiïn tots els eixos del model productiu proposat.
5. Establir mesures per garantir la igualtat de tracte i la no-discriminació de les persones: impulsar una llei de la gent gran, aprovar la llei per la igualtat de tracte i no-discriminació, generar processos per remoure la bretxa digital i les dificultats d'accés a les TIC de les persones vulnerables.
6. Promoure la igualtat efectiva entre dones i homes, combatre les desigualtats de gènere en la vida social i el treball, prevenir i lluitar contra la violència masclista i impulsar la corresponsabilitat en la conciliació amb polítiques públiques, partides pressupostàries i acords a les empreses per l'especial afectació en aquesta crisi.
7. Promoure el desenvolupament d'unes polítiques pressupostàries expansives, amb un objectiu de dèficit no inferior a l'1%, així com reclamar a tots els espais de participació que la gestió dels fons europeus per les polítiques de reactivació es faci des de la proximitat.
8. Mantenir per part de la Generalitat la cooperació interadministrativa tant amb l'Administració de l'Estat com amb els ens locals a fi de resoldre els dèficits estructurals per tal de garantir la millor atenció ciutadana.
9. Potenciar les mesures de lluita contra el frau i l'evasió fiscal, amb l'objectiu de millorar la inversió pública i l'enfortiment dels serveis públics.
10. Revisar les actuacions dels diferents àmbits d'acord amb les noves realitats econòmiques i socials derivades de la COVID-19 i reprioritzar-ne les accions cap a la recuperació econòmica amb protecció social.
11. Situar la persona al centre de la resposta institucional de les polítiques públiques, garantint una adequada coordinació interadministrativa, interdepartamental i intradepartamental, a fi de fer-ho realitat.
12. Reduir les desigualtats dins la nostra societat, garantint la igualtat efectiva de drets per a tothom i l'equitat en l'accés a les oportunitats educatives i laborals.
13. Reconèixer que el sector social no ha tingut el finançament adequat a les seves necessitats, situació que, com a societat, hem de revertir davant del repte dels propers anys.
14. Reforçar la transversalitat i l'adaptabilitat als nous reptes que tindrem com a societat, així com la voluntat de treball conjunt, ens ha de servir per fer l'anàlisi de les responsabilitats compartides entre tots els actors del sistema de serveis socials per saber trobar respostes compartides als reptes que afrontarem els propers anys.

Treball de qualitat i protecció social i laboral

1. Exigir a tots els espais de participació i diàleg amb l'Estat el retorn dels fons procedents de les cotitzacions de formació professional per tal que es posin a disposició de les CA, a fi de dur a terme l'objecte pel qual van ser previstos en el seu origen, per realitzar una formació adequada que permeti la inserció laboral d'aquells que han quedat fora del mercat laboral, així com la qualificació professional de les persones treballadores en actiu.
2. Garantir que les polítiques d'ocupació a Catalunya continuïn sent impulsades amb un fort lideratge de la iniciativa pública i la concertació social, en el marc d'una adequada ordenació del sistema d'ocupació i dels operadors.
3. Promoure la implementació de programes de polítiques actives vinculades a les estratègies públiques de transició justa, que contribueixin a una inserció real de les persones en situació de desocupació, que millorin les capacitats i habilitats de les persones treballadores, i afavoreixin el seu accés i permanència en el treball.
4. Implementar polítiques enfocades a assentar i atreure població a les comarques afectades per la despoblació, mitjançant el desenvolupament d'estratègies territorials, per dinamitzar-les i reforçar alhora la cohesió social i territorial.
5. Potenciar l'orientació en el si del sistema d'ocupació com a eina fonamental per garantir itineraris, trajectòries i una adequada relació entre oferta i demanda al mercat de treball, amb especial atenció a l'atur de llarga durada, joves, dones i altres col·lectius en situació de vulnerabilitat.
6. Prioritzar i executar programes d'inversió pública específics en sectors d'especial interès social que suposin la generació d'ocupació durant un període de temps determinat, impulsant en aquest temps el desenvolupament de l'activitat i l'augment de l'ocupació.
7. Impulsar l'elaboració d'un pla de xoc amb la dotació econòmica necessària per millorar l'ocupabilitat de les persones en situació de desocupació mitjançant itineraris integrals d'orientació, requalificació professional i acompanyament en la inserció laboral, així com ajuts adreçats a les empreses per tal que creïn ocupació estable i de qualitat. Concretament, es proposen itineraris específics en persones en situació d'atur de llarga i molt llarga durada i persones més grans de 45 anys; joves; treballadors i treballadores que no recuperin el seu lloc de treball després d'un ERTD/ERO; persones treballadores de sectors amb pèrdua d'ocupació que puguin, mitjançant una acció formativa específica, reinserir-se en els sectors susceptibles de crear ocupació.
8. Potenciar l'ocupabilitat d'aquells col·lectius més vulnerables, avançant en la consolidació d'un nou model econòmic centrat en les persones. Potenciar els programes d'ocupació de què disposem i desplegar-ne de nous que ajudin a millorar les competències de les persones treballadores, sense oblidar el suport als col·lectius de més dificultat per la seva inserció laboral, avançant en la consolidació d'un nou model econòmic centrat en les persones, tot treballant per garantir una correcta dotació pressupostària incrementant la inversió a les polítiques actives d'ocupació a un percentatge del PIB equiparable als països europeus més avançats.
9. Impulsar al màxim la vertebració de fons socials europeus en el sistema d'ocupació, especialment, en els col·lectius en situació de vulnerabilitat.
10. Millorar els mecanismes de cobertura de la renda garantida de ciutadania (RGC), tot aprofitant la coordinació i la possibilitat de compassar-la amb l'IMV, a fi de donar resposta a les persones en situació d'atur que no tinguin garantida protecció, així com per a aquells col·lectius amb treballs intermitents o parcials, i especialment vulnerables, amb ingressos precaris.

11. Proposar un pla per al desplegament de les taules territorials de la RGC. La territorialització del seguiment, l'anàlisi i la coordinació entre el sistema d'ocupació de Catalunya i el sistema de serveis socials, ha de ser una eina per a la millora de la cobertura de la RGC.
12. Treballar per millorar la formació i l'ocupabilitat dels i les joves amb l'impuls d'un pla d'ocupació juvenil integral, amb mesures que conformin itineraris específics i personalitzats, tant de retorn al sistema educatiu com d'integració laboral.
13. Promoure l'obtenció del permís de treball per a joves tutelats.
14. Reforçar la formació, fomentant també la no presencial, especialment per a treballadors en trànsit entre sectors, o col·lectius en situacions excepcionals, amb la finalitat de formar i millorar les competències professionals perquè puguin reincorporar-se al mercat laboral; així com proporcionar formació a les persones treballadores ocupades per possibilitar la promoció professional o l'autoocupació, el desenvolupament personal i professional, i contribuir a la millora de la productivitat i competitivitat de les empreses, i prioritzar la de persones en situació d'atur de llarga durada i de col·lectius amb moltes dificultats d'inserció laboral (persones amb baixa qualificació professional, persones és grans de 45 anys, dones víctimes de la violència masclista, persones migrants, persones amb discapacitat i salut mental, persones beneficiàries de la RGC, entre d'altres) a fi de trencar amb la seva situació de desocupació i evitar que aquesta es cronifiqui.
15. Continuar avançant per trencar la bretxa d'accés al mercat de treball de les persones amb discapacitat i salut mental, tot vetllant per la viabilitat dels centres especials de treball, però també per l'impuls decidit del trànsit cap al mercat ordinari, que ha de ser el veritable objectiu de les polítiques d'ocupació. Promoure polítiques d'especial suport i d'activació de les persones amb especials dificultats, tot revisant el model de treball amb suport i de centres especials de treball, així com reforçar les mesures de contractació a persones amb discapacitat a les empreses en compliment de la normativa que en regula l'obligació.
16. Mantenir els plans de suport a les empreses d'inserció.
17. Promoure la consolidació en programes i concerts de les mesures de suport dels espais de teràpies i serveis ocupacionals, prelaborals i de suport a persones amb discapacitat i salut mental.
18. Promoure i garantir mesures de conciliació i d'igualtat d'oportunitats en el treball, que possibilitin la igualtat d'oportunitats de les persones. Promoure mesures concretes per afavorir la inserció de les dones, i potenciar alhora un canvi en el model laboral en termes d'igualtat i de lluita contra la bretxa salarial.
19. Millorar les condicions laborals en general, i salarials en particular, de les professionals del sector social, de les persones treballadores que atenen a col·lectius vulnerables en general. Cal que les mesures que es puguin emprendre a l'àmbit del rescabament de despesa de les entitats proveïdores de tots els àmbits, dels costos dels plans de contingència futurs per afrontar la nova normalitat, i també, les revisions tarifàries acordades, es reverteixin principalment a la dignificació professional i la recuperació de la pèrdua de poder adquisitiu de les treballadores d'aquests sectors.
20. Potenciar la competència digital de forma transversal en els programes i serveis ocupacionals, a aquelles persones participants en polítiques actives d'ocupació i a aquelles persones de col·lectius en situació de més vulnerabilitat a fi de minimitzar l'esclatxa digital. Endegar línies específiques de digitalització dels sectors menys desenvolupats tecnològicament.
21. Enfortir els serveis públics d'ocupació amb la dotació de mitjans tècnics i materials necessaris, però també de professionals amb estabilitat laboral, a fi de potenciar les tasques d'orientació i seguiment de les noves necessitats derivades de la crisi, així com per garantir la qualitat i l'eficiència dels serveis ocupacionals.
22. Donar suport a l'economia social com a part de l'estratègia de reconstrucció econòmica del país, d'acord amb la seva capacitat per resistir la crisi, generar ocupació de qualitat i contribuir amb solucions empresarials als desafiaments industrials, socials i econòmics que plantegen la crisi provocada per la COVID-19.

23. Treballar per l'erradicació del frau laboral i la vulneració de drets, la competència deslleial i l'economia submergida, així com per garantir i millorar la seguretat i salut laboral, promovent actuacions inspectores en els àmbits més afectats, i incrementant la dotació de la Inspecció de Treball a Catalunya cap a les ràtios recomanades per l'OIT.

Infància, adolescència i joventut

1. Buscar mecanismes de finançament i les transferències de recursos cap a la Generalitat amb l'objectiu de tenir el suport econòmic suficient per esmorteir els efectes presents i futurs de la crisi sanitària en la infància.
2. Construir una societat inclusiva envers la seva infància, reconeixent socialment els nens i nenes com a ciutadanes amb plenitud de drets, potenciant espais de comunicació adequats a les seves necessitats i capacitats, acceptant la pluralitat i heterogeneïtats dins del col·lectiu de la infància i adolescència, establint espais de cocreació i participació en totes les polítiques públiques que els afecten, i combatent la discriminació per raó d'edat.
3. Liderar un acord de país per combatre la pobresa infantil, implementant polítiques sostingudes i no estigmatitzadores, des d'una perspectiva universal, però posant un èmfasi especial a les situacions de vulnerabilitat de famílies monomarentals, amb infants i joves amb discapacitat, en situació d'irregularitat o desnonament, i les que treballen en l'economia submergida.
4. Impulsar polítiques d'ocupació i formació que facilitin l'accés al mercat de treball de qualitat, dirigit especialment a l'economia verda, amb feines sostenibles i amb condicions dignes per als i les joves.
5. Fer un reconeixement social de les persones que es dediquen professionalment a l'atenció a la infància, i especialment millorar les condicions laborals, salarials, de formació i capacitat en tot els àmbits (protecció, lleure, reforç escolar...).
6. Incloure la perspectiva de la infància i la joventut en l'àmbit del sensellarisme i en les polítiques d'accés a l'habitatge, en la mesura que és un dret essencial, un espai de protecció i emancipació per a nens i nenes i joves, tot fomentant polítiques d'accés i tinença des de l'economia social i solidària, i polítiques de foment de l'ús de subministraments sostenibles que també ajudin a combatre la pobresa energètica.
7. Potenciar l'àmbit de l'educació en el lleure perquè pugui ser concebut com un node més en la xarxa d'atenció a la infància, com un agent d'inclusió i detecció de necessitats social en infants i adolescents, i com a corretja de transmissió de valors com la solidaritat, la preservació del medi ambient i la igualtat de tracte entre les persones, i, per tant, un àmbit que ha de tendir a la universalització.
8. Seguir amb l'impuls de l'acció social com a instrument clau en la promoció dels drets, de la prevenció del risc i de la vulnerabilitat en la infància, tot articulant un treball en xarxa i atenció integral.
9. Renovar l'actual sistema de protecció a la infància cap a un model d'atenció integral, inclusiu, especialitzat, no segregador, amb una correcta dotació de recursos econòmics, humans i de serveis arreu de territori, centrat en la prevenció i l'atenció a la família, potenciant espais i atencions en petit grup i individualitzades, i amb un sistema de preus públics, transparent i objectivable.
10. Liderar un compromís social contra totes les violències envers la infància i joventut, reforçant els àmbits de detecció, intervenció i reparació, sensibilitzant la població i apoderant als nens, nenes, adolescents i joves perquè tinguin eines per a la identificació de situacions de risc i autoprotecció respecte a les mateixes.

11. Vetllar perquè els drets, i també les especials necessitats, dels infants i els menors amb discapacitat i salut mental siguin considerats en les mesures de restricció que s'adoptin en relació amb la crisi sanitària per evitar contagis.

Garantia dels drets i de la igualtat

1. Demanar al Govern de l'Estat la regularització administrativa de persones estrangeres en situació irregular.
2. Facilitar l'accés al treball i a l'economia formal a les persones en situació d'irregularitat o en risc de caure-hi.
3. Comprometre administracions públiques, entitats socials i ciutadania en el Pacte Nacional per la Interculturalitat, que inclogui accions per a la inclusió i en contra les desigualtats, per a la posada en valor de la diversitat i per a la interacció positiva entre les persones.
4. Articular un gran acord polític i social contra el racisme i la discriminació, que permeti avançar en la igualtat de tracte per a totes les persones i en el respecte als drets fonamentals de ciutadania.
5. Ampliar les polítiques d'acollida a les persones migrants i refugiades amb la col·laboració de les entitats socials. Aquesta ampliació inclou una oferta més gran dels mòduls formatius del servei de primera acollida, la lluita contra l'analfabetisme, l'extensió dels programes de voluntariat lingüístic i el desenvolupament del Programa Català de Refugi, a partir del traspàs dels recursos que actualment gestiona l'Estat en aquesta matèria.
6. Implementar l'Estratègia Catalana d'Acollida i Inclusió, adreçada als joves migrants sense referents familiars, per oferir a aquests joves suport en la construcció del seu projecte de vida, mitjançant la formació, el coneixement de la societat, la interacció positiva i la inserció laboral.
7. Sumar esforços al voltant del Pacte contra la Segregació Escolar, aportant coneixement, metodologia i recursos per avançar vers l'objectiu de l'èxit educatiu per a tothom i la reducció de les desigualtats educatives vinculades a l'origen o a la situació sociocultural de l'alumnat.
8. Prioritzar mesures per ajudar a sortir de la crisi amb igualtat d'oportunitats a tots els col·lectius de persones nouvingudes al nostre país. Impulsar les accions pertinents per ajudar a donar veu i drets a les persones més invisibilitzades, que són les que no tenen cap dret perquè no tenen regularitzada la seva situació administrativa.
9. Treballar contra la violència masclista i a favor de la igualtat de gènere promovent l'ampliació dels diferents serveis especialitzats en aquest àmbit arreu el territori, amb la millora de la cobertura d'aquells territoris que estaven menys atesos.
10. Lluitar contra la discriminació de les persones amb discapacitat i/o problemes de salut mental, donar oportunitats als joves migrants sols que deixen el sistema de protecció i donar oportunitats a les persones refugiades perquè puguin reconstruir el seu projecte de vida a Catalunya.
11. Impulsar un pacte institucional amb el món local per a l'aplicació de la normativa d'empadronament.
12. Crear l'Oficina per la Igualtat de Tracte i No-Discriminació, que permeti l'assessorament en matèria de racisme, xenofòbia, islamofòbia i tota forma de discriminació (vinculada inicialment a la diversitat cultural).
13. Oferir formació contra la discriminació, el racisme i per la interculturalitat, tant als professionals públics com a les entitats.
14. Continuar reforçant l'accés al servei de primera acollida (llengua catalana, coneixement del mercat de treball) per al conjunt de la població immigrada.

Suports, acompanyament, autonomia personal i dimensió comunitària

1. Millorar l'accés de la ciutadania al Sistema Català de Serveis Socials, ampliant la cobertura, l'accés i l'accessibilitat al SCSS amb la finalitat d'intervenir, abans que s'agreugin, sobre les necessitats socials de caràcter material, relacional o vinculades a l'autonomia personal.
2. Fomentar la creació de xarxes comunitàries, en col·laboració amb les entitats socials del territori i els equipaments cívics per detectar possibles persones en situació de vulnerabilitat social, de falta d'autonomia i/o solitud no volguda, i realitzar posteriorment l'acompanyament a aquestes persones cap a processos de socialització, accés als serveis socials, interacció o suport social des de la mateixa comunitat.
3. Crear un grup de treball entre l'Administració i les entitats socials, per avançar cap a un model d'atenció comunitària.
4. Desenvolupar el Pacte Nacional sobre els Drets de les persones amb Discapacitat per reconèixer l'accessibilitat com un dret, la garantia del qual és necessària per poder viure de forma independent i participar en tots els aspectes de la vida, tal com estableix la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, i continuar abordant en el futur la revisió del copagament de persones amb discapacitat. El desplegament del Pacte Nacional es durà a terme amb la participació activa de l'entitat representativa de les persones amb discapacitat a Catalunya.
5. Ampliar els serveis d'atenció a persones sense llar i desplegar l'Estratègia integral per a l'abordatge del sensellarisme a Catalunya, per enfortir el conjunt de serveis d'atenció a les persones sense llar i impulsar un canvi d'orientació en els serveis, potenciant el rol dels ens locals com a responsables de l'atenció i la metodologia *Housing First*.
6. Establir ajudes d'emergència social que garanteixin una alimentació bàsica per a totes les persones des d'una perspectiva d'empoderament.
7. Garantir l'accés a subministraments essencials com l'aigua, l'electricitat, el gas i la calefacció, dotant de recursos econòmics als serveis socials, autonòmics i locals per evitar els talls de subministrament energètic per impagament de les llars més vulnerables i en risc d'exclusió social. Hem de garantir l'accés als subministraments bàsics com a complement del dret a un habitatge digne i adequat, i establir convenis amb les empreses energètiques.
8. Impulsar la Llei catalana d'autonomia personal, i treballar per aconseguir els recursos necessaris que garanteixin la suficiència econòmica que permeti el benestar de les persones que hi accedeixin, millorant l'àmbit residencial, enfortint el circuit d'assistència a les persones, l'atenció domiciliària i de proximitat.
9. Impulsar una xarxa de serveis de suport a l'autonomia a la pròpia llar, amb atenció de proximitat i adaptat a les noves complexitats socials (familiars, laborals, relacionals), amb la voluntat d'implantar un sistema d'atenció a l'autonomia personal augmentant la intensitat i la cobertura del servei ofert a la ciutadania.
10. Posar el focus en el Pla de contingència dels centres residencials. És necessari prendre mesures de seguretat i de protecció en relació amb les persones grans i les persones amb discapacitat i salut mental de residències, fet que modifica els costos dels serveis, estableix noves mesures organitzatives, intensifica la higiene i la desinfecció i l'atenció a grups més reduïts per poder atendre amb més intensitat i proximitat.
11. Treballar en la gestió de nous serveis d'atenció social i sanitària integrats per a les malalties cròniques avançades, la discapacitat i la gran dependència, i promoure nous models integrats de residències assistides i d'atenció intermèdia geriàtrica i pal·liativa en el territori. També hem de treballar per la integració dels sistemes d'informació socials i sanitaris i promoure models integrats d'atenció a l'autonomia personal comunitària i la vida independent en l'entorn domiciliari (atenció domiciliària, atenció diürna, atenció a les demències), la salut mental i les discapacitats.

12. Elaborar un Pacte Nacional per a la Protecció Social que, d'acord amb la Llei de l'Agència Catalana de Protecció Social, afronti els reptes a curt i mitjà termini en matèria de protecció social a Catalunya i estableixi les bases del sistema català de protecció social.
13. Desenvolupar i vetllar per la dotació pressupostària dels plans d'atenció integrada social i sanitària (PAISS).
14. Crear amb caràcter urgent una estratègia, amb un conjunt d'accions i mesures, per revertir el discurs estigmatitzant envers l'àmbit dels serveis socials de caràcter residencial.
15. Garantir, en col·laboració amb tots els departaments implicats, l'accessibilitat a totes les informacions de salut pública (llenguatge, lectura fàcil, subtitulació, audiodescripció, braille, interpretació en llengua de signes, etc.), totes les aplicacions digitals i pàgines d'internet amb canals d'informació, comunicació i interacció, així com l'accessibilitat a altres canals d'àmbits no vinculats a la salut pública (violència de gènere, emergències, SAI, materials educatius, etc.).
16. Treballar en el disseny d'un pla d'impacte sobre la bretxa digital amb la finalitat d'impulsar l'accés a internet de totes les persones.
17. Establir els mecanismes, juntament amb els ens locals, per tal de garantir al màxim el funcionament dels serveis socials bàsics, especialment davant de rebrots de casos de COVID-19, i l'atenció social proactiva.
18. Establir els mecanismes de suport en els àmbits més afectats per la crisi sanitària mitjançant els plans de contingència i mesures vinculades a la millora dels preus dels instruments de relació amb les entitats, a fi de finançar els sobrecostos vinculats a la seva gestió.
19. Buscar els mecanismes de col·laboració amb les entitats socials per fer possible l'accés als drets dels col·lectius més vulnerables.

Enfortiment del sector social

De la mateixa manera que el país ha assumit que cal fer front al sobreesforç que ha representat la pandèmia pel sistema de salut de Catalunya, és necessari afrontar també l'impacte econòmic de la crisi sanitària en el sector social; un esforç que ha recaigut en el conjunt del sistema públic de serveis socials, la Generalitat de Catalunya i les entitats socials, que han estat i segueixen estant, ara més que mai, a primera línia, al costat de les persones més vulnerables. El tercer sector social ha demostrat, una vegada més, capacitat i expertesa per donar resposta a les necessitats socials emergents, adaptant-se a la nova situació, fent costat, acompanyant i donant suport als col·lectius pels quals treballa (infància i joventut, gent gran, discapacitat, salut mental, persones en risc de pobresa, persones migrades, etc.). Uns col·lectius que ja de per si es troben en situació de fragilitat i que ara, més que mai, requereixen suports especialitzats per no quedar-se enrere, i dels quals, malauradament, preveiem un fort increment en la post-COVID-19.

1. Continuar garantint l'adequada interlocució entre el tercer sector social i les administracions públiques i impulsar els mecanismes que permetin el reconeixement del rol del tercer sector en les polítiques socials.
2. Consolidar el reconeixement institucional del tercer sector com a agent actiu del Sistema Català de Serveis Socials mitjançant els plans de suport, les taules de seguiment i els marcs legislatius necessaris.
3. Treballar per l'actualització de les tarifes i el sistema de preus de l'atenció i suport a les persones a fi d'assegurar la millora de les condicions laborals i, en especial, les salarials, de les professionals, la sostenibilitat dels serveis i la qualitat de l'atenció a les persones.

- Qualsevol increment en el finançament haurà de revertir necessàriament en aquests conceptes tenint en compte les condicions col·lectivament fixades.
4. Garantir que el Sistema Català de Serveis Socials rebi la consideració suficient en l'àmbit del finançament de les polítiques públiques a fi de canviar les mancances del model d'atenció a les persones i fer unes polítiques públiques més àgils i més eficients. En aquest sentit, el Pla estratègic de serveis socials 2020-2024 (PESS) ha de configurar el nou full de ruta del SCSS, i ha de recollir nous reptes socials i canvis sociodemogràfics, actualitzant els objectius de les polítiques socials que estableix la Llei 11/2007, que han quedat obsolets o que cal reformular.
 5. Elaborar un projecte de Llei d'acció concertada que reordeni, en conjunt, el marc regulador de l'acció concertada de naturalesa no contractual per a la prestació de serveis de caràcter social. Un projecte de Llei que s'ha d'elaborar amb el consens necessari.
 6. Pel que fa als nous rebrots i en el marc de la crisi sanitària, i sempre que es mobilitzin els professionals per donar suport a les tasques assistencials perquè així ho exigeixin les circumstàncies, el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies garantirà l'aplicació del pagament del 100% en concepte de mesura de foment de l'àmbit dels serveis socials malgrat que aquests hagin pogut ser suspesos.
 7. Impulsar la flexibilització de l'execució dels programes i la justificació de les mesures subvencionades en cas que les circumstàncies excepcionals de la crisi sanitària en dificultin l'acompliment.
 8. Generar línies d'ajuts i/o fórmules de compensació al sector en relació amb els sobre costos derivats de la pandèmia i les mesures preventives i de protecció de la salut, i per compensar la pèrdua d'ingressos provocada per la crisi sanitària, d'acord amb els instruments de relació existents.
 9. Estendre els mecanismes de pagament del 100% del servei, com a mesura de foment, dels serveis d'atenció domiciliària.
 10. Elaborar un pla de contingència de l'àmbit residencial amb una adequada dotació pressupostària que permeti el finançament de les mesures adoptades i els sobre costos derivats de la seva aplicació.
 11. Seguir avançant en els mecanismes de relació, programació i gestió de la provisió de serveis socials, continuar transformant la provisió de serveis actualment finançats amb mecanismes de subvenció cap a sistemes de relació i finançament estable, i seguir reduint els terminis de pagament.
 12. Revisar les línies de finançament per a entitats socials amb condicions específiques per l'economia social a fi d'adaptar-les a les noves necessitats.
 13. Seguir impulsant mecanismes de coordinació davant la reobertura o suspensió de serveis socials, tot vetllant entre totes les parts per tal que hi hagi protocols el més adaptats possibles a les especificitats de les diferents activitats i col·lectius, amb espais de resolució de dubtes i informació.

Mecanismes de seguiment de l'Acord per una Catalunya social

Les parts acorden la creació de la Comissió de Seguiment de la Catalunya Social, que s'haurà de reunir, a convocatòria de la secretaria general del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, com a mínim, mensualment, per tal de fer seguiment de les mesures proposades en aquest Acord, així com debatre, reflexionar i proposar millores en el conjunt de polítiques socials de la Generalitat de Catalunya.

Un espai d'avaluació, seguiment i dinamització dels plans i projectes impulsats per les respectives organitzacions per avançar en l'assoliment dels ODS i de les iniciatives per garantir la reactivació econòmica i social post-COVID-19.

Aquesta Comissió estarà composta per un mínim de 8 membres en representació de les organitzacions que signen aquest Acord, així com 4 membres del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies en representació de la Generalitat.

Aquesta Comissió podrà comptar, quan les temàtiques ho requereixin, amb la presència de persones d'altres departaments de la Generalitat de Catalunya.

D'altra banda, caldrà continuar fomentant la cooperació i el treball conjunt dels serveis socials bàsics i les entitats socials, quant al seguiment del mateix acord i altres mesures vinculades a com s'articularà en el si de la política pública.

Palau de la Generalitat, 31 de juliol de 2020

Joaquim Torra i Pla

President de la Generalitat de Catalunya

Chakir El Homrani i Lesfar

Conseller de Treball, Afers Socials i Famílies

Francina Alsina i Canudas

Presidenta de la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya

Joan Segarra i Ferran

La Confederació Empresarial del Tercer Sector Social de Catalunya